

Arantza Alberdi Iriarte Kaska
Azkoitia, Gipuzkoa (1923-2002)

Aurkibidea

Biografia

Umetan Miserikordian ibili zen eskolan. Abarketak sendotzen egiten zuen lan umetatik. Ezkondu ostean koinatarekin papereztatze-lanetan aritu zen. Gosea ezagutu zuen gerra ostean. Bere aitak herriko musika-bandan jotzen zuen.

Zintak

AZK-002

- **Proiektua:** Dialektologia-EHU
- **Elkarrizketatzailea(k):** Kerejeta, Arantza
- **Data:** 1998-01-01
- **Iraupena:** 15 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane
- **Emalea:** Zuazo Zelaieta, Koldo

Pasarteak

1. Gerra denboran, abarketa "erreportzaketan"

- **Erref:** AZK-002/001
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:15
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza

Laburpena:

<p>Gaztetan, Miserikordian ibili zen eskolan; baina, gerra iritsi zenean, eskola utzi behar izan zuen. Aita kanpoan zenez, amari laguntzen hasi zen abarketak josten "erreportzaketan". Geroago, Manzisidorrenean hasi zen lanean, baina abarketagintzari ez zion utzi. Ezkondu ostean, koinatarekin papereztatze lanetan aritu zen.</p>

Transkripzioa

- Kontauko al zenidake zure bizitza nola jun dan?
- Bueno, esango dizut. Bueno, gaztetan, bueno, neska koskorra nitzela, mixerikordixe esaten giñon guk ordun, eskolia. Baiño gero gerria etorri zan ta gerran alde in ber izen gendun gazteik, 12 urte eo eukiko nittun, (...) alde in gendun eskolatik. Gero amakin-ta hasi nitzen abarketak josten, abarketa... erreportzaketan. Hala esaten [zixoen] gure zaharrak.
- Zertan?
- Erreportzaketan. Abarketa josten erreportzaketan. Hamen hola esaten zikon: erreportzaketan. Eta gero, ba, klaro, gerrie, ta falta zin aitte ta danak, ta hartu nittuen lanin Manzisidorrenin. Baiña hara juteako, goizeko xeiretan jaiki ta dozenia erreportzatzen gendun amak eta bixok. Ta handik gero ezkondu nitzen, baiña segiu nixon lanin pixketen. Eta gero anaixe ezkondu ziten ta ordun koñetakin hasi nitzen enpapelaketan ta urte asko hola pasa nittun enpapelatzen. Eta gero urtik etorri zizten, erretirau nitzen ta... holaixe.

2. Gerra denboran, Miserikordiara jateko bila

- **Erref:** AZK-002/002
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:01:15. **Bukatu:** 00:02:15
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra denboran gosea pasa zuten. Aita kanpoan zenean, ama eta biak Miserikordiara joaten ziren eta han beharrean zeudenei zopa beroa ematen zieten.

Transkripzioa

- Gerra-denboran, berriz, badakizu ze pasatzen dien... gosie ta ostientzekuk.
- Gosie ezagutu al zenuten zuen etxean?

- Bai, gosie nahikue jan be ezautu gendun. Osea... [...] itten giñen, baiño bai, e? Bai, bai, gosie bai. Zeatik aitte-ta etorri zin zeatik ta lanik ezerre ez zixoen eman ta bai, gosie ezautu gendun. Eta ordun juten giñen aitte-ta falta zila mixerikordire -oin residentzixe esaten dixobe, baiño ordun mixerikordixe-, ta han ematen ziguen... Lehenengotik eguardixen Santa Kurutzera, ta han ematen ziguen [...] zopie. Falta zinai... aitte-ta falta zien, pobriek asko juten giñen [zeai] aitte-ta falta. Ta gero illuntzin mixerikordire, hor zopa berue ematen ziguen hola ez gendukenai. Baiñe gosie ezautu gendun, e! Nik ezautu nun gosie. Hori ezautu nun, bai.

3. Lantegian emakumeek soldata bajuagoa

- **Erref:** AZK-002/003
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:02:15. **Bukatu:** 00:03:15
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza

Laburpena:

Manzisorreneneko lantegiko giroa ona zen eta nagusiekin ere ez zen kexatzen. Hala ere, emakumeek gizonen aldean gutxi kobratzen zuten lan berdina eginda. Euren lana zapatak akabatzea eta abarketei zintak sartzea izaten zen.

Transkripzioa

- Eta lantegiko giroa nolakoa zen?
- Bueno, ona. Lagun onak izen nittun ta ondo, ondo. Manzisorreneneko nausixek neretzako txarrak ez zin izen. Osea, lan in ta... Ez hola... diktadura hori ez nun izen. Baiño ein in ber izeten zan; gutxi irabazi ta ein in ber. Pixket gehixo etatzen bazendun, lotsau ez al giñen eitten esaten ziun, gizonan jornalak (...). Destajun ipintzen bagiñuzen, pixket gehixo etatzen gendun, ta esaten ziun aber ez al giñen lotsatzen gizonak bezela jornala etatzen.
- Jornalak ez ziran berdiñak?
- Ke ba! Batzuk gehixo, beste batzuk gutxixo, ikeragarritzko aldeak. Ikeragarritzko aldeak, Arantxa!
- Eta lan berdiña emakumeak eta gizonezkoak...?
- Hoixe! Zapatak akabatzen. Eta zinte-sartzie bazeuen, behin abarketan zinte-sartzea, geratzeke egun osue. Eta askotan gutxiñe eitten zeбенak - beti pasatzen dana- gehixen kobrau. Edo hobik dilako edo nik eztakit zer dilako eo... beak jakingo zeбен.

4. Erromeriatik goiz itzuli behar

- **Erref:** AZK-002/004
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:03:15. **Bukatu:** 00:04:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Erromeriara joaten zen gaztetan, baina goiz etorri behar izaten zuen, amak bestela errieta egiten zion eta. Etxean esango ziotenaren beldur ibiltzen zen.

Transkripzioa

- Eta festa giroak-eta nolakoak ziren Azkoitin?
- Festataa juten giñen, baiño goizo etorri ber. Azpeittire jun festaa San Inazixotan ta, ba!, zortzitako etxea, bestela badakizu ze izeten zan. Behin Aizpurutxo jun nitzen ta lagun danak lagata etorri nitzen etxea, bildurrez! Etxin bestela zipri-zaprie igual gure amak, ikeragarritzko zipri-zapria, lotsarik eta be(ha)rrik ez gendula ta. Jun harutz ta gurasuek berriz´e [...] geala esango ziune ta... Kitto. Bildurrez! Mutillekin, zea, laguntzea han goraiño, San Martiñen bizi giñen ta haraiño juteko´re bildurrez. Gure amak sentitzen bagiñuzen, "tzst!" [handik...]. Lotsagarri bat, Arantxa, lotsagarri bat.

5. Neska eta mutil San Martinen "txortan"

- **Erref:** AZK-002/005
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:04:00. **Bukatu:** 00:05:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Aisia » Kirola » Pilota
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza

Laburpena:

Bere anaiak "txortan" egiten ikasi zuen. "Txortan" egitea zer den (abarketei zorua ateratzea). Neska eta mutil egoten ziren aulkietan jarrita San Martinen "txortan". Bere anaiak pilotan ere jokatzeko zuten eta handik ere ateratzen zuten diru apur bat.

Transkripzioa

- Gero anaixe pelotan. Haure´re, klaro, zean ibili zan... fraile papar txurriten hor, baiño gerra-denboran kitto hoixek´e eta gero ikixi zebe txortan. Bueno, batzuk txortie badakizu zeri esaten dioxen, baiño txortan.
- Hori esplikatu didazu zer dan?
- Aulki gaiñien jarri ta txortie. Zoruek ipiñi ta gero txortan. Eztenakin, hola, zoruk eitten. Txortie. Hola, aulki gaiñin. Badare, ba, erretratuk Kutxan-ta badare ta zean´e bai, Laboralin ez dakit ez ete daon. Eta geo jartzen ziñen zu, ta geo hola ipiñi, hola, zea inde ta zorue eitten. Hola zea batzuk etortzen zin, urdidute esaten zixoen ordun -urdiketie beste batzuk eitten zebe- eta geo ordun etortzen zien txortak bezela eta zuk zorue etara ber, abarketa zorue etara ber harekin, formie. Haure txortan.
- Hori mutillen lana izaten zan?
- Bai, ta baitte emakumina´re, e! Askok ein zebe. Nik neuk ez nun ein, baiño asko ein zebe emakumik´e Azkoittin. Hor Mutrikunekuk badie, ba?
- Bai.
- Haixek-eta danak txortan eitten zebe beti. Txortan errezo eitten zebela edo... Neuk ez nun ikixi, baiño Migelek-eta bai. Hoixek asko eitten zebe han San Martiñen, gain baten, mutil koskor kuadrilliek asko eitten zebe txortan. Gero pelotan hasi zan ta pelotan irabazten zun zeoze. Zesture pelotaa, jokatzeta. Ta zeoze emanda´re poza. Ezkonduta´re segiu zun. Geo

[Azulin] lanin hasi zan ta geo handik juten zan Zesture jokatzeara. Eta, bai, hola gustoa. Baiña haure bittersentekue izeten zan diru haure ta gustoa egon zan. Holaxe izen da gure [...] hori.

6. Aitak 60 urte egin zituen musika bandan

- **Erref:** AZK-002/007
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:07:05. **Bukatu:** 00:08:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Bere aitak 60 urte egin zituen bandan jotzen eta omenaldia ere egin zioten. 13 urterekin hasi zen musika ikasten. Musikarako zaletasun handia zuen. Amari, berriz, boxeoa gustatzen zitzaion eta sarritan haserretuta ibiltzen ziren elkarrekin.

Transkripzioa

- Zure aita zana ez al zan bandan aritzen?
- Bai, hirurogei urte in zittun?
- Jotzen?
- Bai, jotzen. Hirurogei urte in zittun. Homenajie ein zixon zeak, Periko "Exkerra" zan ordun alkate, ta ein zixon. Gero "Txanboliñek" nahi izen zixon ta ez zun nahi izen aittek. Eta geo ordun ein zixoben, zeak, dalako... "Txanboliñek"... ordun zein zaon alkate? "Borde" al zan? Ez zan "Borde" egongo... Ein zixoben alkar hartu, eta ze irabazten zun bandan -ez dakit zenbat zien, seis mil edo ez dakit zer zan- hil arte haure ipini zixoen aittei. Ta larogei urtekin hil zan eta... Baiño bittarte osun haure kobrau zun aittek "como"... zea bezela ein zixoben, homenajie ta ein... Ein [...] harek ez nahi, ez zula nahi bigarrenik eitteik, lehenok re lotsaute pasau zula ta. Baiño geo ordun ein zixon zea, haure ipini zixon. Hil arte izan zan. Baiño bere musikikin, harek besteik ez ziñan, harek kitto, musikikin zoraute. Bere musikie, haxe, musikiaatik ez esan ezer'e. Alperrik zelebrena jo. Gure ama boxeoa zalie zan. Bixek erritan, nola leiken boxeue gustau ta "Nola leike musikie gustau? Beti bat jotze ez deuzte, ba, horra junde? Boxeuk jendie emate(n) (d)u horrek". Bixek eskandaluen. Oso diferentik zien. Baiño harek... hamahiru urtekin eo hasi emen zan musiken ikesten ta geo bizi osun musiken pasau zan. Gaiña musikie ojo, e! Ez ezer esan musikiaatik, iñoatik.

7. Gazteek ez dute lehengoek beste maxixatzen

- **Erref:** AZK-002/011
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:12:00. **Bukatu:** 00:13:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia

Laburpena:

Herria asko aldatu dela dio, baina batez ere lehengo elkarrenganako konfiantza galdu dela pentsatzen du. Hala ere, gazteek gauza asko erakutsi dietela nagusiagoei uste du. Lehen ohitura handia zegoen elkarrengatik gaizki esaka aritzeko eta gazteek ez omen dute hori egiten. Laguntasuna emateko ere prest egoten dira gazteak.

Transkripzioa

- Asko aldatu al da herria azken urte hauetan?

- Bai, lehendi bai, lehendi bai. Nik esango nuke, bat: lehengo alkarren arteko konfiantza hori-tte... guk hola ezautu genduna alkarren etxetara-ta junda ta hola izen ohi zan ta, eo zeoze ber bazendun ta dana... baiño oin lagundu bai alkarri, baiño aldaute. Oin gaztia asko, e! Ni gazte alde. Guk izen gendun alkarreatik jarduteko beti gauze bat, baiño oingo gaztik hori eitte(n) (d)u hori moztu. Oingo gaztik eitte(n) (d)u, ba, beai gustatzen bazako eo nahi ba(d)u bearek dauke, eo gaixo batzuei laguntzen... Lehen gaixuk zean ibiltzen zin, silla de ruedasin ibiltzen zienin-eta etxin egoten zin, ezta erten´e. Eo laguntzen haixei eo... gazte batek familia baten esperun baldin badao laguntasune. Eundoko aldie gaztik, e! Gauze asko erakutsi diu gaztik gu giñenetik hona. Guk, ba, hizketie ibili, baiño guk laguntasun hori ez deu sekula ein, baiño gaztik ein eitte(n) (d)u hori ta gaztik hori asko erakutsi du. Oin, dila batzuk zelebrik eta? Hori bizi osun izengo (d)ie, bai lehen, ta bai oin ta baitte gero´re. Baiño hori erakutsi du asko gaztik. Ez die metitzen, beren bizitzen bizi ta... Nei hori ikeragarri gustatzen zat, garbi esanda. Lehen izeten zan dana maxixau, lagundu berrin, jardune, ta bajau, izeten zan, persona haure geatzen zan kitto einde. Baiño oin beste jira bat dao hori. Hori, hori gaztik earra dauke.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-01-31

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkarte
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com